

שבט יהודה

בס"ד
עלון מס' 681
יח' אב התשפ"ו

נא לשבור על קדושת העלון בריך גמול:

פרשת השבוע: עקב

הדלי"ן 19:01
שקיעה 19:41
שחרית 8:00
מנחה 17:50
20 ד' אחרי השקיע'

בס"ד בית הכנסת העתיק
הראשון שהיה בשמואל

הנביא כולו

"אוהל משה ומרים ויהודה"

בני למוסדות וללימוד. נא

ליצור קשר בטלפון

0509008272

הרב אליהו אלדדי
050-9008272

בברכת: כל בית ישראל ה' עליהם יחיו.

גל עיני ואביטה נפלאות מהעורף

(תהילים קיט)

לעילוי נשמת אחינו היקר

יהודה שוקרולה בן לאה מרים רוזאן.

(נלב"ע יום שבת ד' אלול התשע"א).

אסור להתפלל לפני תמונה

הודעה

כל השיעורים הרבים של הרב

אליהו אלדדי

ניתן לצפות במדיה

האלקטרונית

בית הכנסת:

"אוהל משה ומרים ויהודה"

בבנין 101 (במקלט) קיים משנת תשכ"ז

צריכים למיין ארבעיחמישה גברים שיבואו להשלים מיין בבית

כנסת "אוהל משה ומרים" לשבתות בבוקר אפשרי בתשלום

0509008272 (מוגבל)

בס"ד

"והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה ושמרתם ועשיתם אתם ושמר יחזקאל לך את-הברית ואת-
החסד אשר נשבע לאבותיך" בפרשה מופיע קטע הבא:

"ושמרתם את דברי אלה על לבבכם ועל נפשכם וקשרתם אתם לאות על
ידכם והיו לטוטפת בין עיניכם: ולמדתם אתם את פניהם לדבר בם
בשבתך בביתך ובלקחתך בדרך ובשכבך ובקומך: וכתבתם על מזוזות
ביתך ובשעריך: (דברים יא יח-כ)."

פרשה מופלאה שמשמשת לא רק תפילין אלא גם מזוזה וקבלת עול
מלכות שמים בתפילה, גם שימושים אחרים.

"נכרכה מצוות מזוזה עם מצוות תפילין ולימוד תורה והגמול על כולם
נחתם בפסוק: "למען ירבו ימיכם וימי בנים על האדמה אשר נשבע ה'
לאבותיכם לתת להם כימי השמים על הארץ". כך גם בציווי בפרשת
קריאת שמע הראשונה שזכרה בפרשת ואתחנן דברים ו ו-ט: "והיו
הדברים האלה אשר אנכי מצוה היום על לבבך: ושננתם לבניך ודברת
בם בשבתך בביתך ובלקחתך בדרך ובשכבך ובקומך: וקשרתם לאות על
ידך והיו לטוטפת בין עיניך: וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך". נזכרה
המזוזה כבר במצוות פסח מצרים, שמות יב ז: "ולקחו מן הדם ונתנו על
שתי המזוזות ועל המשקוף על הפתחים אשר יאכלו אתו פהם" וחזרה פעם

מזוזה בצורת ארץ ישראל

נוספת בדין עבד עברי שבוחר להירצע לעבדות עולם, שמות כא ו: "והגישו א-דניו אל האלקים והגישו אל
הדלת או אל המזוזה ורצע א-דניו את אָזְנוֹ בַּמַּרְצֵעַ וַעֲבָדוּ לְעַלְמָם" (ראו דברינו אוזן ששמעה בסיני בפרשת
משפטים). כבר הרחבנו בפתח דברינו מצוות מזוזה בהלכה, בחיבור וקישור פסוקים אלה; כאן רק נזכיר
את הרעיון הכפול: במצוות מזוזה לדורות מהדהד מוטיב סילוק נגף ומשחית, וברציעת העבד על המזוזה

מהדהדים מוטיב היציאה לחירות (שהעבד העברי מאס בה) ומוטיב קבלת עול מלכות שמים (פסוקי קריאת שמע) – שהעבד מעביר מעליו בהסכמתו לרציעה: "כי לי בני ישראל עבדים ולא עבדים לעבדים" (קידושין כב ע"ב).

מסכת מנחות דף מג עמוד ב – החוט המשולש

תנו רבנן: חביבין ישראל שסיבבן הקב"ה במצות, תפילין בראשיהן ותפילין בזרועותיהן וציצית בבגדיהן ומזוזה לפתחיהן, ועליהן אמר דוד: "שִׁבַּע בַּיּוֹם הִלְלֵיתִיךָ עַל מִשְׁפָּטֶיךָ צֶדֶקְךָ" (תהלים קיט קסד). "משל למלך בשר ודם שאמר לאשתו הוי מתקשטת בכל תכשיטיך, כדי שתהא רצויה לי, כך אמר להם הקב"ה לישראל: בני, היו מצויינים במצות, כדי שתהיו רצויים לי, וכן הוא אומר: יפה את רעיתי כתרצה (שיר השירים ו ד) – יפה את כשאת רצויה לי". ולפני שנמשיך במשולש, הנה הזוג: תפילין ומזוזה: "והמים להם חומה מימינם ומשמאלם – מימינם זו מזוזה שעתידין ישראל לעשות ומשמאלם זו תפילין". זה הימין והשמאל שנראה עוד להלן, שיש להם 'משולש פנימי' עם תפילה של ראש ושל יד, ככתוב: "וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל יָדָךְ וְהָיוּ לְטֹטְפֹת בֵּין עֵינֶיךָ: וּכְתַבְתָּם עַל מְזוֹזֹת בֵּיתְךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ" (מכילתא דרבי ישמעאל בשלח – מסכתא דוהי פרשה ו).... רבי אליעזר בן יעקב אומר: כל שיש לו תפילין בראשו ותפילין בזרועו וציצית בבגדו ומזוזה בפתחו, הכל בחיזוק שלא יחטא, שנאמר: "והחוט המשולש לא במהרה ינתק", ואומר: "חונה מלאך ה' סביב ליראיו ויחלצם" (תהלים

תפילין ומזוזה ככתוב בפסוקי הפרשה. ציצית נוספה ע"י חז"ל כפרשה השלישית של קריאת שמע לאחר שנדחו הצעות אחרות (ברכות יב ע"ב), וכך נוצר החוט המשולש: תפילין-ציצית-מזוזה כמובע בתפילותינו פעמיים באהבה (אליו צריך להוסיף את לימוד התורה שגם הוא בפרשות שמע שבתורה). עוד על משולש זה ראו ויקרא רבה כב א אחרי מות שדורש את הפסוק מקהלת ה' ח: "ויתרון ארץ בכל היא" – "רבי נחמיה אמר: אפילו דברים שאתה רואה אותן יתרון למתן תורה, כגון הלכות ציצית תפילין ומזוזה, אף הן בכלל מתן תורה". לשלוש מצוות אלה יש פרטי דינים רבים שנראים כ"יתרון" היינו תוספת בהשוואה לאזכורם התמציתי בתורה, ואע"פ כן זו תורה שבע"פ שגם היא בכלל "מתן תורה". עוד במשולש תפילין-ציצית-מזוזה, ראו מסכת עבודה זרה ג ע"ב על הגרים הגרורים שביקשו להסתפח לעם ישראל בימי דוד ושלמה ולא קבלום (קבלום למחצה): "לא קבלו גרים לא בימי דוד ולא בימי שלמה! אלא שנעשו גרים גרורים, ומניחין תפילין בראשיהן, תפילין בזרועותיהם, ציצית בבגדיהם, מזוזה בפתחיהם" וכך עתיד להיות גם בימות המשיח, במלחמת גוג ומגוג. מה שאומר שגם ממבט חיצוני של אומות העולם, המשולש ציצית-תפילין-מזוזה נחשב לסימן ההיכר מי הוא יהודי. וחזרה למבט פנימה, "מי שאין מזוזה לפתחו" נחשב למנודה (פסחים קיג ע"ב).

מקורות רבים קיימים שאין אפשרות לציין והביא את כולם והכוונה במקומה.

מחידושי אבר'ם: חידוש ראש

נשאלה שאלה שהיא מנקרת. איך יכול להיות דברי אליעזר בר יעקב שאומר: "... רבי אליעזר בן יעקב אומר: כל שיש לו תפילין בראשו ותפילין בזרועו וציצית בבגדו ומזוזה בפתחו, הכל בחיזוק שלא יחטא, שנאמר: "והחוט המשולש לא במהרה ינתק"

והרי רבים מאחינו מניחם בכל יום ויום עושים כדברי ר' אליעזר, ואנו יכולים להעיד אני על עצמנו, שלמרות כן, יכול משהו להגיד שאינו חוטא? שלא כרצון קודשא בריך הוה ושכינתה? איך יכול להיות?

אפשר לתרץ כך: האם נאמר י

כל שיש לו תפילין על ראשו אלא תפילין בראשו! ותפילין בזרועו, לא נאמר תפילין על זרועו אלא בזרוע. וציצית בבגדו ומזוזה בפתחו, הכל בחיזוק שלא יחטא, ואז: נאמר: "והחוט המשולש לא במהרה ינתק" ומה כתוב בתפילין: המילים הנפלאות, והקטע האלמותי שאין יהודי שלא בכל עת שולף את המילים "שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד" והמשכו על המזוזה לחיים ולמוות, בחולי ובבריאות, בעת שלום ומלחמה.

והציצית מלבד שעות מסוימות כמעט תמיד איתנו. וכל זה המצווה הזאת אפילו הגויים ניסו הצלחה כושלת ומבישה לחקות אותנו ולא תהיה להם הצלחה לעולם. הוא יחודי לבני עמנו ולעולם זר לא ידע.

עד היכן היא מגיעה

ירושלמי מסכת פאה פרק א הלכה א – המתנה ששלח רבי יהודה הנשיא

אָרְטָבָן שֶׁלַח לְרַבִּינוּ הַקָּדוֹשׁ חֵד מִרְגְּלֵי טַבָּא אֲטִימִיטוֹן. אָמַר לוֹ: שֶׁלַח לִי דָבָר טוֹב כְּמוֹתָה. שֶׁלַח לוֹ מְזוּזָה. אָמַר לוֹ: אֲנִי שֶׁלַחְתִּי לָךְ דָּבָר שֶׁאֵין לוֹ אֹמֶד וְאַתָּה שֶׁלַחְתָּ לִּי דָבָר שֶׁשׁוּוֹה פּוֹלֵךְ אַחַד! אָמַר לוֹ: חֲפָצֶיךָ וְחֲפָצֵי לֹא יִשּׁוּוּ בֵּה. וְלֹא עוֹד אֲלֵא שֶׁאַתָּה שֶׁלַחְתָּ לִּי דָבָר שֶׁאֵין צָרִיךְ לְשִׁמּוֹר אוֹתוֹ, וְאֲנִי שֶׁלַחְתִּי לָךְ דָּבָר שֶׁכְּשֶׁאַתָּה יֵשֵׁן לָךְ הִיא שׁוֹמֵרֶת אוֹתָךְ, שֶׁכְּתוּב: "בִּהְתְּהֶלֶכְךָ תִּנְחָה אוֹתָךְ בְּשִׁכְבְּךָ תִּשְׁמָר עֲלֶיךָ" (משלי ו כב).

מסכת עבודה זרה יא ע"א – אונקלוס והמזוזה. אונקלוס בר קלונימוס התגייר. שלח הקיסר גדוד רומאי אחריו. משכם בפסוקים והתגירו. שלח גדוד אחר, אמר להם: לא תאמרו לו ולא דבר. התגירו כולם. ... שלח גדוד אחר... כשלקחו והלכו ראה מזוזה המונחת על הפתח, שם ידו עליה ואמר להם: מאי האי? אמרו ליה: אמור אתה. אמר להם: מנהגו של עולם, מלך בשר ודם יושב מבפנים ועבדיו משמרים אותו מבחוץ, ואילו הקב"ה, עבדיו מבפנים והוא משמרן מבחוץ, שנאמר: "ה' ישמר צאתך ובואך מעתה ועד עולם" (תהלים קכא ח).

המילים המשמשים את עם ישראל, בכל תחום בחייו, והם קדושים לנו בדרגות שונות של קדושה, מהקדוש ביותר, בתורה, ולמטה. הן אותן מילות פלאיות הנכתבות בהרכבים שונים, לפי הסדר מהעליון ביותר ועד למילים כמעט ערטילאיות, שבפה ובלב. אותן מילים במדויק כאמור רק בשימוש שונה. אם במכלול גדול יותר בתורה, ואם בחתיכת קלף קטן יותר, או על דף, והחומרות שונות לכתובה. ושגור בפי כל יהודי אפילו במי שטוען חסרי אמונה, ואבל ברגעי אמת מיד פותחים במילי אלמותיות אלה. ולא בכדי הפרשה פותחת במיל: "עקב" = שהוא בגימטריה: "אני ה' אלוהכם"

טו באב

אמר רבן שמעון בן גמליאל, לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וכיה"כ שבהן בנות ירושלים יוצאות שאולין, שלא לבייש את מי שאין לו..." (משנה תענית ד ח) בהרחבה

תענית פרק ד משנה ח – ימים טובים לישראל

אמר רבן שמעון בן גמליאל: לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וכיום הכיפורים, שבהן בנות ירושלים יוצאות בכלי לבן שאולין שלא לבייש את מי שאין לו ... וחולות בכרמים. ומה היו אומרות? בחור שא נא עיניך וראה מה אתה בורר לך. אל תתן עיניך בנוי תן עיניך במשפחה: "שקר החן והבל היופי אישה יראת ה' היא תתהלל" (משלי לא ל). ואומר: "תנו לה מפרי ידיה ויהללוה בשערים מעשיה" (שם שם לא). וכן הוא אומר: "צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו וביום שמחת לבו" (שיר השירים ג יא).

"ביום חתונתו" – זו מתן תורה, "וביום שמחת לבו זה" – בנין בית המקדש שיבנה במהרה בימינו אמר. הדרשה האחרונה "וכן הוא אומר: צאינה וראינה בנות ציון במשלך שלמה" שונה מ-"ואומר" הקודם. את זה האחרון אומר הדרשן ולא בנות ירושלים, במטרה לסיים את המשנה, הפרק ומסכת תענית כולה בדבר חיובי וטוב. (לגבי חתונתו של שלמה המלך עצמו והעטרה שעטרה לו אמו, בת שבע, ביום זה, ניתן קצת לפקפק, ראו **ויקרא רבה יב ה**). (ובגמרא מובאת ברייתא המתארת את מחולות בנות ירושלים ופנייתן לבחורים באופן מורכב יותר. מסתבר שאת האמירות שבמשנה: "בחור שא נא עיניך וראה מה אתה בורר לך. אל תתן עיניך בנוי תן עיניך במשפחה: שקר החן והבל היופי אישה יראת ה' היא תתהלל" – אמרו המיוחסות. לאחרות, היו דברים אחרים לומר. ראו דברי **הגמרא במסכת תענית לא ע"א**): מיוחסות שבהן היו אומרות: בחור שא נא עיניך וכו'. תנו רבנן: יפיפיות שבהן מה היו אומרות - תנו עיניכם ליופי, שאין האשה אלא ליופי. מיוחסות שבהן מה היו אומרות - תנו עיניכם למשפחה, לפי שאין האשה אלא לבנים. מכוערות שבהן מה היו אומרות - קחו מקחכם לשום שמים, ובלבד שתעטרונו בזהובים". ומי לא מופיע? העשירות! כנראה שהן לא היו צריכות לומר הרבה ואולי גם לא לחול בכרמים...

ט"ז באב הוא יום שהותרו שבטים לבוא זה בזה, אם בעקבות הדין של בנות צלפחד ואם בעקבות התרת החרם מעל שבט בנימין שהושעת עליו בעקבות מעשה פילגש בגבעה (שופטים י"ז כא). ראו דברינו בין סדום לפילגש בגבעה בפרשת וירא. המחולות בכרמים ושדוכי בנות ובני ירושלים, הם איפוא "הותרו שבטים לבוא זה בזה" כפול: זה ההיסטורי: בנות צלפחד ושבט בנימין, וזה של אותה שעה - "הותרו לבוא זה בזה" של אותו בן ובת שנפגשים בכרם. שהרי קשה זיווגו של אדם כקריעת ים סוף והוא בבחינת מתיד אסורים. ראו הפסוק בתהלים סח ז: "אלקים מושיב יְחִידִים בֵּיתָהּ מוֹצִיא אֲסִידִים בְּכַוְשָׁרוֹת" והדרשות

שנאמרו עליו לענייני שידוכים, כגון בגמרא סוטה ב ע"א, הסיפור על המטרונה ור' יוסי בן חלפתא בבראשית רבה סח ד (ושם גם החידוד הלשוני: בכושרות – בכי ושירות), ויקרא רבה ח א ועוד. ומבין שני המאורעות ההיסטוריים, בחרנו הפעם לדון בבנות צלפחד ובקשר שלהן לט"ו באב. וכבר דנו בבנות צלפחד בדברינו בנות צלפחד בפרשת פנחס; הדברים כאן יהיו בבחינת המשך והרחבה.

רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: יום שִׁקְלוּ בו מתי מדבר. דאמר מר: עד שלא קָלוּ מתי מדבר לא היה דבור עם משה, שנאמר: "ויהי כאשר תמו כל אנשי המלחמה למות וידבר ה' אלי" (דברים ב טו"ז) – אלי היה הדבור. שלושים ושמונה שנים היה גם משה מזוף ולא דיבר איתו הקב"ה! כך גם בגמרא בבא בתרא קכא ע"א, ירושלמי תענית ג ד, ספרא ויקרא – דבורה דנדבה פרשה א ועוד). עולא אמר: יום שביטל הושע בן אלה פרוסדיות שהושיב ידבעם בן נבט על הדרכים, שלא יעלו ישראל לרגל, ואמר לאיזה שידצו יעלו. רב מתנה אמר: יום שנתנו הרוגי ביתר לקבורה. ואמר רב מתנה: אותו יום שנתנו הרוגי ביתר לקבורה תקנו ביבנה הטוב והמטיב, הטוב – שלא הסריחו, והמטיב – שנתנו לקבורה. רבה ורב יוסף דאמרי תרייהו: יום שפסקו מלכרות עצים למערכה. דתניא: רבי אליעזר הגדול אומר: מחמישה עשר באב ואילך תעש כוחה של חמה ולא היו כורתין עצים למערכה, לפי שאין יבשין. אמר רב מנשיא: וקרו ליה יום תבר מגל.

מחידושי אבר'ם: עקב

מחידושי אבר'ם: חידוש שני:

והלא כתוב: ספר דברים, פרק כ"ד, פסוק ט"ז: "לא יומתו אבות על בנים ובנים לא יומתו על אבות איש בחטאו יומתו". ספר יחזקאל, פרק י"ח, פסוק ד': "הנפש החטאת היא תמות". ומקובל בדברי חז"ל בבתי דין: אסור לבני אדם או לשופטים להעניש אדם בגלל מעשיו של קרוב משפחתו. בדיני שמים: יש הבנה כי עונש אלקי על עוון אבות חל בעיקר כאשר הבנים ממשיכים בדרכם הרעה של האבות ועושים מעשים דומים. ואם כן למה נענש משה שה' לא דיבר איתו שהרי איו הוא אבא של ישראל?

לא נכון כי במשה כלולים נשמת כל ישראל נשמה כללית: משה אינו רק פרט אחד, אלא השורש והנשמה המשותפת של כלל ישראל. רועה נאמן: כוחו של משה מאפשר לו לחבר ולרומם כל יהודי, גם את מי שנמצא במדרגה נמוכה. מסירת התורה: דרכו קיבלו כל ישראל את התורה, כיוון שהוא כלל בתוכו את כולם.

ועל כן כאביהם של ישראל ורועיהם ה' לא דיבר איתו הקב"ה.

שבת שלום ומבורך!!!

מהצעיר: הרב אליהו בן ר' משה- אלדדי הכהן (אבר'ם) הי"ו, בעל חידושי אבר'ם

כל האסונות והפגזות אצל יקירי
או הפגזות אפוא והפגזות
נא להתקשר ל: 050-9008272

אהבת? המלך לכל החברים והמכרים
לא אהבת? יש לך הערות? ספר לנו
כלי נדר מבטיח כלסודות לתקון!!!